पार्थ यन्न विजानीमः कस्तान् ज्ञातुमिहार्हसि । एवं प्राज्ञान् सतश्चापि महतः शास्त्रवित्तमान् ।
तपसा महदाप्नोति बुद्ध्या वै विन्दते महत् । त्यागेन सुखमाप्नोति सदा कौन्तेय तत्त्ववित् । ६००
इति श्रीमहाभारते शान्तिपर्व्वणि राजधर्म्मानुशासनपर्व्वणि युधिष्ठिरवाक्ये ऊनविंशोऽध्यायः ॥ १९ ॥
॥ वैशम्पायन उवाच ॥ तस्मिन्वाक्यान्तरे वक्ता देवस्थानो महातपाः । अभिनीततरं वाक्यमित्युवाच युधिष्ठिरं ।
॥ देवस्थान उवाच ॥ यद्वचः फाल्गुनेनोक्तं न ज्यायोऽस्ति धनादिति । अत्र ते वर्त्तयिष्यामि तदेकाग्रमनाः शृणु ।
अजातशत्रो धर्म्मेण कृत्स्ना च वसुधा जिता । तां जित्वा च वृथा राजन् न परित्यक्तुमर्हसि ।
चतुष्पदी हि निःश्रेणी ब्रह्मण्येषा प्रतिष्ठिता । तां क्रमेण महाबाहो यथावज्जय पार्थिव ।
तस्मात्पार्थ महायज्ञैर्यजस्व बहुदक्षिणैः । स्वाध्याययज्ञा ऋषयो ज्ञानयज्ञास्तथाऽपरे । ६०५
कर्म्मनिष्ठाश्च बुध्येयास्तपोनिष्ठाश्च भारत । वैखानसानां कौन्तेय वचनं श्रूयते यथा ।
ईहेत धनहेतोर्य्यस्तस्यानीहा गरीयसी । भूयान्दोषो हि बर्द्धेत यस्तं धर्म्ममुपाश्रयेत् ।
कृत्स्नञ्च द्रव्यसंहारं कुर्व्वन्ति विधिकारणात् । आत्मानं दूषितो बुद्ध्या भ्रूणहत्यां न बुध्यते ।
अनर्हते यद्ददाति न ददाति यदर्हते । अर्हानर्हपरिज्ञानात् दानधर्म्मोऽपि दुष्करः ।
यज्ञाय सृष्टानि धनानि धात्रा यज्ञो दिष्टः पुरुषो रक्षिता च । तस्मात्सर्व्वं यज्ञ एवोपयोज्यं धनं ततोऽनन्तरएव
कामः । ६१०
यज्ञैरिन्द्रो विविधैरन्नवद्भिर्देवान् सर्व्वानत्ययाद्भूरितेजाः । तेनेन्द्रत्वं प्राप्य विभ्राजतेऽसौ तस्माद्यज्ञे सर्व्वमेवोपयोज्यं ।
महादेवः सर्व्वयज्ञे महात्मा हुत्वात्मानं देवदेवो बभूव । विश्वाल्लोकान् व्याप्य विष्टभ्य कीर्त्त्या विराजते द्युतिमान् कृत्ति
वासाः ।
आविक्षितः पार्थिवोऽसौ मरुत्त श्रद्धा शक्रं योजयेद्देवराजं । यज्ञे यस्य श्रीः स्वयं सन्निविष्टा यस्मिन् भाण्डं काञ्चनं
सर्व्वमासीत् ।
हरिश्चन्द्रः पार्थिवेन्द्रः श्रुतस्ते यज्ञैरिष्ट्वा पुण्यभाग्वीतशोकः । श्रद्धा शक्रं योजयन्मानुषः संस्तस्माद्यज्ञे सर्व्वमेवोपयोज्यं ।
इति श्रीमहाभारते शान्तिपर्व्वणि राजधर्म्मानुशासनपर्व्वणि देवस्थानवाक्ये विंशतितमोऽध्यायः ॥ २० ॥
॥ देवस्थान उवाच ॥ अत्रैवोदाहरन्तीममितिहासं पुरातनं । इन्द्रेण समये पृष्टो यदुवाच बृहस्पतिः । ६१५
सन्तोषो वै स्वर्गतमः सन्तोषः परमं सुखं । तुष्टेर्न्न किञ्चित्परतः सा सम्यक् प्रतितिष्ठति ।
यदा संहरते कामान् कूर्म्मोऽङ्गानीव सर्व्वशः । तदात्मज्योतिरचिरात्स्वात्मन्येव प्रसीदति ।
न बिभेति यदा चायं यदा चास्मान्न बिभ्यति । कामद्वेषौ च जयति तदात्मानं प्रपश्यति ।
यदाऽसौ सर्व्वभूतानां न द्रुह्यति न काङ्क्षति । कर्म्मणा मनसा वाचा ब्रह्म सम्पद्यते तदा ।
एवं कौन्तेय भूतानि तं तं धर्म्मं तथा तथा । तदात्मना प्रपश्यन्ति तस्माद्बुध्यस्व भारत । ६२०
अन्ये साम प्रशंसन्ति व्यायाममपरे जनाः । नैकं न चापरे केचिदुभयं च तथाऽपरे ।
यज्ञमेके प्रशंसन्ति संन्यासमपरे जनाः । दानमेके प्रशंसन्ति केचिच्चैव प्रतिग्रहं ।
केचित्सर्व्वं परित्यज्य तूष्णीन्ध्यायन्त आसते । राज्यमेके प्रशंसन्ति प्रजानां परिपालनं ।